

Nationellt nätverksmöte

7 november, Uppsala

Närvarande:

Närvarande: Öie Umb Carlsson, Uppsala, Lennart Sauer, Umeå, Lars-Olov Lundqvist, Örebro, Ewa Bergbäck, Kalmar, Marie Gustavsson, Linköping, Kristina Hellberg, Linköping, Helena Hemmingsson, Linköping, Hanna Egard, Malmö, Thomas Strandberg, Örebro, Thomas Barow, Borås, Karin Jöreskog, Uppsala, Karin Sonnander, Uppsala, Rafael Lindqvist, Uppsala, Berth Danermark, Örebro, Barbro Lewin, Uppsala, Annika Taghizadeh Larsson, Norrköping, Kristina Bromark, Uppsala, Sven Blomqvist, Bollnäs, Ingrid Runesson, Malmö, Cecilia Nakeva von Mentzer, Linköping, Sonja Calais van Stokkom, Uppsala, Christina Fleetwood, Stockholm, Lotta Andersson, Malmö, Inger Berndtsson, Göteborg, Eva Jeppsson Grassman, Linköping, Gunnel Janeslätt, Uppsala

Inledning

Karin Sonnander hälsar alla välkomna till mötet i Uppsala. En presentation av alla deltagare och vad som är aktuellt vid respektive orter, äger rum.

Angelägna framtidsfrågor för nätverket

Med avstamp i "Kartläggning, analys och förslag. Forskning om funktionsnedsättning och funktionshinder 2002-2012" (FAS) samt "En samlad forskningsstrategi för Socialdepartementets politikområden inom hälsa och välfärd" (FAS). (*Berth Danermark och Barbro Lewin*) diskuteras angelägna framtidsfrågor.

Berth berättar om kartläggningen av svensk handikappforskning 2002-2010 och den forskningspolitiska propositionen.

Kartläggningen:

Berth konstaterar att fältet står sig starkt i internationell jämförelse, men att avhandlingarna inte ökar i antal. Antalet forskare som publicerar är högst 200 personer. Det är ett litet, men vasst område. Forskningens utveckling kan beskrivas som:

1. God tillväxt i pengar, publikationer och nätverk
2. Individperspektivet dominerar och ökar
3. Medicin och Beteendevetenskap dominerar stort
4. Få personer som bär upp forskningsområdet
5. Få studier med fokus på omgivande hinder
6. Få studier om arbetsliv

Samtidigt beskriver Berth en paradox. Den kunskap som stora samhällsaktörer efterfrågar handlar om:

1. Forskning om hindrande omgivningsfaktorer
2. Forskning om social utsatthet/arbetsliv
3. Forskning som utgår från ett holistiskt synsätt

Forskningen, kan beskrivas som, inriktad på "Från patient till mer patient" medan centrala samhällsaktörer (regering, riksdag, FK, AF, Handisam, Handikappörelsen etc): fokuserar på "Från patient till medborgare".

Hur kan man förklara denna paradox?

- Interna vetenskapliga mekanismer?
- Specifika vetenskapsteoretiska utgångspunkter?
- Det starka fokus på evidens?
- Trender (moden)?
- Kvalitet?
- Fältet lockar inte samhällsvetare?
- Finansieringsstrukturen?

Forskningspropositionen:

Berth konstaterar att det inte finns ett ord i forskningspropositionen om det som kom fram i kartläggningen. Forskning inom funktionshinderområdet nämns inte heller. I den nya propositionen nämns life science, äldre, missbruk med mera. Men inte funktionshinder. Inom ett område som kallas "Hälsa-medicin" kan en del forskning inom funktionshinderområdet smygas in, men vad händer med den mer socialt inriktade forskningen? Och vad innebär den indelning som görs, i ålderskategorier, för funktionshinderområdet? FAS står för mycket av de pengar som vi ska söka. FAS får nu mer pengar. Hur ska vi få del av den kakan, när inte området funktionshinder nämns? I ett brev till Håkan Vrede har Berth ställt frågan: "Vart tog handikappforskningen vägen?" Berth fick till svar att det ryms inom "Life Science".

Mötet diskuterar forskningsansökningar; om vilken människosyn som framträder i dessa, erfarenheter som bedömare av forskningsansökningar har och möjliga skillnader mellan samhällsvetare och medicinare som ansökare.

Man konstaterar att det är centralt att FAS styrelse förstår situationen – att samhällsvetenskapligt inriktad funktionshinderforskning måste ha del av den nya satsningen. Hur ska nätverket gå tillväga för att påverka att mer pengar prioriteras för funktionshinderområdet?

Hur går nätverket vidare med de för nätverket angelägna framtidsfrågorna?

Ett första informellt möte behöver äga rum där Erland Hjelmqvist förklarar vad han menar med att funktionshinderforskningen ligger inom området "Hälsa i vid mening". Berth får nätverkets uppdrag att få till stånd ett sådant möte och rapportera tillbaka till nätverket.

Presentation: Socialdepartementets politikområden inom hälsa och välfärd – en samlad forskningsstrategi

Barbro Lewin presenterar det uppdrag regeringen har gett FAS: Att ge förslag till en samlad forskningsstrategi för Socialdepartementets politikområden inom hälso- och välfärdsområdet. Uppdraget svarar mot utmaningar och värderingsförskjutningar inom hälsa, välfärd, teknik, befolkningsutveckling och medborgarnas förväntningar på vård, social välfärd och arbetsliv.

Hon tar upp fyra uppmaningar som anges:

1. Förändringar i befolkningsammansättningen
2. Legitimiteten i välfärdssystemen inklusive hälso- och sjukvård
3. Nya stigande förväntningar - ökade kostnader
4. Ojämlighet - låg delaktighet

Barbro tar upp några kommentarer och frågor kring strategin och kartläggningen:

1. Vad avser socialdepartementet med funktionshinder?

Strategin behandlar elva av Socialdepartementets 16 ansvarsområden varav området Funktionshinder är ett. Målet för ansvarsområdet Funktionshinder är att "skapa ett samhälle utan hinder för delaktighet och jämlikhet i levnadsvillkor för människor med funktionsnedsättning" Barbro kommentar: Det är regeringens strategi som också Handisam ständigt hänvisar till. Det personliga stödet nämns inte

Barbro menar att det finns problem med Socialdepartementets tolkning. Inget nämns om målet för det individriktade, personliga stödet och service till funktionshindrade enligt socialtjänstlagen och LSS. Individriktade mål är tydliga under Äldreomsorg, Individ- och familjeomsorg samt Hälso- och sjukvård. Till skillnad från andra ansvarsområden fokuseras "hinder". De andra områdena beskrivs med ord som "skapa förutsättningar", "stärka förmågan", "stärka möjligheten", eller neutralt. Barbro menar att begreppet hinder inte är bra. Vi kan inte bara riva hinder, vi måste ersätta med annat.

2. Ger kartläggningen en rättvisande bild av svensk forskning om funktionsnedsättningar och funktionshinder?

Kartläggningen redovisar landstingsbaserad FoU, däremot inte kommunal FoU. Hade slutsatserna blivit annorlunda om den kommunala forskningsverksamheten redovisats? Och vad har det i så

fall för relevans för funktionshinderforskningen rent allmänt och mer specifikt för nätverket? Kartläggningen efterlyser forskning på "behovsmotiverade områden" såsom "studier av stöd, omsorg, personlig assistans och bemötande". Många rapporter från kommunal FoU har just den inriktningen.

Kartläggningen efterlyser samverkan med regionala eller kommunala FoU-centra. Bristen på integrering av kommunal FoU med akademien: dåligt utnyttjande av vetenskapliga och ekonomiska resurser? Finns några hinder eller motstånd på annat håll i forskarsamhälle mot en sådan utveckling?

Kartläggningen av projekt som handlar om politik visar att få projekt har tydlig politisk relevans. Vad som finns är några projekt om diskriminering och medborgerliga rättigheter. Politikens behov är att välfärdsnyttigheter måste utvärderas och återkopplas till ansvariga politiker, tjänstemän och professionella. Barbro konstaterar att kvalitetsuppföljningar och brukarrevisioner är på frammarsch. Utvärderingsforskningen har en viktig funktion i det politiska reformarbetet och implementering av forskningsresultat kräver ofta resurstillskott.

Det är bara FAS-strategin som gör distinktionen mellan grundforskning och behovsstyrd forskning. Kartläggningen gör det inte. Rimligen måste FAS ta ställning till vad som ska avses med de olika typerna: olika potter för anslagen, olika kriterier o s v. Vad kan nätverket göra? Barbro undrar om nätverket vill ha med landstings- och kommunal FoU?

Karin Jöreskog konstaterar att alla med intresse för frågor inom funktionshinderforskningsområdet är välkomna i nätverket och att det finns många enskilda kontakter mellan forskare vid de olika lärosätena och FoU-miljöer. Dessa frågor har dock inte varit uppe vid våra möten. Det konstateras att det finns flera vägar att gå, om nätverket vill bjuda in till ökat samarbete med FoU-miljöerna. När det gäller kommunal FoU finns t ex föreningen "FoU-välfärd", som är ett paraply för de olika FoU-miljöerna. Denna fråga behöver diskuteras ytterligare.

Planering av verksamhet i nätverket för kommande treårsperiod.

Karin Jöreskog konstaterar att vi nu diskuterat frågor att arbeta vidare med, och det finns säkert många fler än dessa att arbeta med. En del sådant arbete kan ju pågå i arbetsgrupper med särskilda uppdrag, och en del i intressegrupper.

Men inom ramen för den ansökan som lämnats in och som blivit beviljad har vi sagt att några aktiviteter ska äga rum. Vi ska fortsätta med våra nätverksmöten, har vi sagt. Två gånger per år. Två av de nätverksmöten vi avser att genomföra ska ha en lite annorlunda form – allt utifrån synpunkter som framkommit under diskussionerna om arbetsformerna vid flera nätverksmöten.

Ett av dem ska vara förlängt: *lunch till lunch* för att möjliggöra fördjupad diskussion och arbete i arbetsgrupperna. Ett annat av nätverksmötena planeras att ta formen av ett *seminarium i internatform*, som ett komplement till de forskningskonferenser som NNDR anordnar.

Vilka orter är värdar för de olika aktiviteterna?

Vad gäller vilka orter som är värdar – föreslår Karin Jöreskog:

A. En beskrivning delas ut där det står vad vi sagt att vi ska åstadkomma i ansökan, tillsammans med en plan för när aktiviteterna behöver äga rum.

B. Sedan uppmanas nätverksmedlemmarna att ta med detta hem och diskutera med kollegor på hemmaplan vad varje ort vill engagera sig i.

C. Karin färdigställer minnesanteckningar och skickar ut dessa – så att även de orter som inte är med idag får möjlighet att välja om de vill kliva in som värdar för någon av aktiviteterna.

D. Hör sedan av er till Karin och anmäl vad ni önskar engagera er i, och skriv gärna några ord om hur ni tänker kring detta.

E. Utifrån det Karin får in försöker hon sedan sätta samman en plan för tiden fram till och med 2014.

Förslag till tidsplan för aktiviteterna:

Höst 2012	Nätverksmöte Uppsala
Vår 2013	Nätverksmöte
Höst 2013	Lunch-lunch-nätverk
Vår 2014	Nätverksmöte
Höst 2014	Internat/Seminarium

Nätverksmötet bifaller förslaget och Karin lovar att skriva minnesanteckningar, och få ut informationen om A-E ovan.

Som förslag till nästa plats för möte föreslås Harec. Nätverksmötet bifaller förslaget. Vård för nästa möte blir således **HAREC** (HAREC är ett sydsvenskt centrum för funktionshinderforskning som drivs av Lunds Universitet, Linnéuniversitetet, Sveriges Lantbruksuniversitet Alnarp, Malmö Högskola och Högskolan Kristianstad.). Mötet kommer äga rum i **Malmö den 11 april 2013**.

Arbetsgrupperna/Intressegrupperna

Grupperna som finns på nätverkets hemsida presenteras samt namn på kontaktpersonerna vid varje ort. Mötet konstaterar att det är många grupper som är inaktuella och som inte längre är aktiva. Karin informerar om att kansliet vid Centrum för forskning om funktionshinder i Uppsala vid flera tillfällen uppmanat kontaktpersonerna för de olika arbets- och intressegrupperna att höra av sig och meddela om de fortfarande är aktiva. Några grupper har svarat, men många är tysta. Inför denna nya treårsperiod föreslår mötet att alla grupper "nollställs" och att information går ut till alla i nätverket att de som vill finnas med i grupperna måste anmäla sig/anmäla sig på nytt. En grupp som särskilt behöver aktiveras, med tanke på nätverkets kommande frågor är "Framtidsgruppen".

När det gäller kontaktpersonerna poängterar Karin J att det är viktigt att varje ort tar ansvar för de personer som finns där, i fall där t ex någon byter anställning och ort, går i pension eller vill lämna över kontaktpersonskapet till en annan kollega. Meddela i så fall CFF detta!

Rapport från NNDR.

Thomas Strandberg efterlyser skribenter till NNDR:s hemsidas blogg. Gå in och titta där (<http://nndr.org>), skriv gärna något kort inlägg!

Nästa möte i NNDR:s styrelse äger rum i Köpenhamn under våren.

Från och med i vår blir Scandinavian Journal of Disability Research en enbart elektronisk tidskrift som kommer att kräva en inloggning för åtkomst. Under 2013 kommer John Eriksen att avgå som redaktör. Arbetet med att hitta en ersättare kommer pågå under 2013.

Nästa NNDR konferens blir i Åbo 30-31 maj 2013.

Vid mötet i Åbo ska styrelse väljas. Kim Wickman och Thomas Strandberg står till förfogande för ytterligare en period.

Karin Jöreskog och Staffan Sandén ingår i valberedningen. Karin tar kontakt med Staffan och meddelar att Kim och Thomas ställer upp för omval. Till nästa nationella nätverksmöte i Malmö lägger valberedningen fram förslag för val av svensk ledamot och suppleant till NNDR:s styrelse.

År 2017 hamnar uppgiften att arrangera NNDR:s konferens på Sverige. Thomas undrar om det snart kanske är läge att utse arbetsgrupp till detta?

Övrig fråga

Barbro har med sig en fråga till nätverket från Emil Erdtman utifrån en artikel som Berth Danermark och Magnus Tideman skrivit med rubriken "Handikappforskningen haltar". Emil undrar om artikeln kan publiceras i Nationella nätverkets namn, med någon underskrift från

någon av medlemmarna. En diskussion om hur detta ska gå till – och vilka som kan/borde skriva under äger rum och det beslutas att Karin J ska mejla ut artikeln, efter justeringar, till de som är professorer i nätverket – för en eventuell underskrift. I skrivande stund har dock frågan bearbetats vidare på initiativ av Emil och HSO Stockholm, varför frågan nu inte längre är aktuell då Emils version av artikeln kommer att publiceras i Handikappförbundens 70-årsskrift. Ska det skrivas en ny debattartikel får det hanteras som ett nytt ärende vid ett kommande nätverksmöte.

Karin J Karin S Barbro L Rafael L